

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April -2024
A.I.H.C. & A

Introduction to Archaeology (230111101)

Day & Date: Friday, 10-05-2024
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) लोक पुरातत्वाचे प्रामुख्याने काय उद्दिष्ट आहे?
 अ) पुरातत्वशास्त्रात सार्वजनिक निधीचा वापर
 ब) लोकांपर्यंत पोहोचणे हा उपक्रम
 क) शहरी ठिकाणी पुरातत्व
 ड) अहवालांचे प्रकाशन
- 2) भारतीय विद्यापीठांना प्रथमच पुरातत्व उत्खननाची परवानगी कोणी दिली?
 अ) ए. कनिंगहॅम
 ब) आर. इ. एम. व्हीलर
 क) ए. घोष
 ड) एम.एस. वत्स
- 3) पॅलेओन्टोलॉजी हे ——— शी संबंधित शास्त्र आहे.
 अ) प्राचीन जीवाश्म
 ब) प्राचीन वनस्पती
 क) प्राचीन नाणी
 ड) प्राचीन मृद्भांडी
- 4) भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण विभागाचे पहिले महासंचालक कोण होते?
 अ) अलेक्झांडर कनिंगहॅम
 ब) जेम्स प्रिन्सेप
 क) जॉन मार्शल
 ड) विल्यम जोन्स
- 5) शास्त्रीय (क्लासिकल) पुरातत्व ——— शी संबंधित आहे.
 अ) सभ्यता
 ब) पुर्नजागृती
 क) क्रांती
 ड) प्रबोधन
- 6) खालील परदेशी प्रवाशांचा कालानुक्रम ठरवा.
 i) इत्सिंग
 ii) फाहियान
 iii) मेगॅस्थिनिस
 iv) हयुएनत्संग
 कोड:
 अ) iii, ii, iv, i
 ब) iv, iii, i, ii
 क) ii, iv, i, iii
 ड) i, ii, iii, iv

- 7) भारतीय पुरातत्वशास्त्रातील 'त्रियुग' प्रणालीचे प्रणेते कोण होते?
- अ) पी. ई. सुहम व ख्रिश्चन थॉमसेन
 ब) जेकब वर्सा आणि एफ. लिबी
 क) गॉर्डन चाइल्ड आणि जॉन लुबॉक
 ड) जॉर्ज टर्नर आणि कॉलिन रेन्प्र्यू
- 8) मॉर्टिमर व्हीलर यांनी खालील स्थळांचे उत्खनन केले आहे.
- अ) ब्रह्मगिरी व अरिकामेडू
 ब) संगनकल्लू व कालीबंगन
 क) अल्गाराई व कुचाई
 ड) भिराना व शिशुपालगड
- 9) 'पुरातत्व उत्खनन करणारा वस्तू खोदत नाही, तो माणसांना खोदत आहे' असे कोणी म्हटले आहे?
- अ) सर जॉन मार्शल
 ब) मॉर्टिमर व्हीलर
 क) टी. कोलब्रुक
 ड) अँडम हार्डी
- 10) पुरातत्व आणि भूशास्त्रीय नोंदीचा एकत्रित अभ्यास आणि मानव प्रेरित प्रक्रियेमुळे भूरूपामध्ये कसे बदल होतात? याची ओळख कोणत्या शास्त्राद्वारे केली जाते?
- अ) जिओ-आर्किओलॉजी
 ब) पॅलिओइकोलॉजी
 क) जिओनॉमिक्स
 ड) मायक्रोमॉर्फोलॉजी
- 11) वैज्ञानिक धर्तीवर पुरातत्व शोधांचा पद्धतशीर अभ्यासाचा विकास ——— मध्ये सुरू झाला.
- अ) 20 वे शतक
 ब) 18 वे शतक
 क) 17 वे शतक
 ड) 19 वे शतक
- 12) ——— या पुरास्थळाचे उत्खनन बी. बी. लाल यांनी केले.
- अ) हस्तीनापूर
 ब) राखीगढी
 क) दायमाबाद
 ड) नेवासा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) इकोफॅक्टस् (नैसर्गिक घटक)
 ब) संदर्भप्रणीत पुरातत्व
 क) रॉयल एशियाटिक सोसायटी
 ड) पुरास्थळांची व्याख्या
 इ) पुरावशेषांचे प्रकार
 ई) पुरातत्वशास्त्राची उद्दिष्ट्ये व व्याप्ती

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) पुरातत्वशास्त्रामध्ये नैसर्गिक शास्त्रांचे महत्त्व लिहा.
 ब) पुरातत्व आणि मानववंशशास्त्र यातील फरकाची चर्चा करा.
 क) पुरातत्वीय नोंदीचे स्वरूप सांगा.
 ड) पुरातत्वशास्त्रातील सामाजिक शास्त्रांची भूमिका स्पष्ट करा.

- प्र.4 पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 12**
पुरातत्वशास्त्राच्या विविध शाखा कोणत्या आहेत? त्याचे महत्त्व सविस्तर चर्चा करा.
किंवा
भारतीय पुरातत्वशास्त्राच्या उत्पत्ती आणि विकासाच्या टप्प्यांचे मूल्यांकन करा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. 12**
भारतीय पुरातत्वशास्त्रातील ब्रिटीश आणि भारतीय विद्वानांच्या योगदानाचे योग्य उदाहरणासह वर्णन करा.

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April -2024
A.I.H.C. & A
Introduction to Archaeology (230111101)

Day & Date: Friday, 10-05-2024
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative.**12**

- 1) Public archaeology primarily aims at what?
 - a) Doing archaeology using public fund
 - b) Outreach activities
 - c) Doing archaeology in urban places
 - d) Publication of reports
- 2) Who allowed for the first time Indian Universities to take up archaeological excavation?
 - a) A. Cunningham
 - b) R.E.M. Wheeler
 - c) A. Ghosh
 - d) M. S. Vats
- 3) Paleontology is a science which deals with _____.
 - a) Ancient Fossils
 - b) Ancient plants
 - c) Ancient coins
 - d) Ancient potteries
- 4) Who was the first Director General of Archaeological Survey of India?
 - a) Alexander Cunningham
 - b) James Princep
 - c) John Marshall
 - d) William Jones
- 5) Classical archaeology is related to _____.
 - a) Civilizations
 - b) Renaissance
 - c) Revolutions
 - d) Enlightenment
- 6) Arrange the following foreign travelers in chronological order:
 - i) I-tsing
 - ii) Fahien
 - iii) Megasthenes
 - iv) Hiuen Tsang
 Codes:
 - a) (i) (ii) (iii) (iv)
 - b) (iv) (iii) (i) (ii)
 - c) (ii) (iv) (i) (iii)
 - d) (iii) (ii) (iv) (i)
- 7) Who were exponents of Three ages system in Indian archaeology?
 - a) P.E. Suhm and Christian Thomsen
 - b) Jacob Worsaae & F. Libby
 - c) Gordon Childe & John Lubbock
 - d) George Turner & Collin Renfrew
- 8) Mortimer Wheeler has excavated following sites:
 - a) Sangankallu & Kalibangan
 - b) Brahmagiri & Arikamedu
 - c) Alagarai & Kuchai
 - d) Bhirrana & Shishupalgarh
- 9) Who has said that 'the archaeological excavator is not digging things, he is digging up people'?
 - a) Sir John Marshall
 - b) Mortimer Wheeler
 - c) T. Colbrook
 - d) Adam Hardi

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April -2024
A.I.H.C. & A
Indian Prehistory (230111102)

Day & Date: Monday, 13-05-2024
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील पैकी योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) सिंगी तलाव हे पुराश्मयुगीन स्थळ ---- येथे आहे.
 अ) विंघ पठार
 ब) कोकण
 क) थार वाळवंट
 ड) दख्खनचे पठार
- 2) ऑस्ट्रेलोपिथेकस मानवाने ---- ची निर्मिती केली.
 अ) अॅशुलियन हँड-अॅक्स
 ब) लेव्हलोसियन फ्लेक्स
 क) गारगोटीची हत्यारे
 ड) क्लीवर्स
- 3) पॅलिओलिथिक (पुराश्मयुग) ही संज्ञा ---- यांनी प्रचलित केली.
 अ) मॉर्टिमर व्हीलर
 ब) जॉन लुबॉक
 क) गॉर्डन चाइल्ड
 ड) हेन्री कझिन्स
- 4) खालीलपैकी कोणत्या कालखंडात रीटच केलेली पाती निर्माण झाली.
 अ) आद्य पुराश्मयुग
 ब) नवाश्मयुग
 क) उत्तर पुराश्मयुग
 ड) मध्याश्मयुग
- 5) पहिल्या भारतीय पुराश्मयुगीन हत्याराचा शोध ---- यांनी लावला.
 अ) बी. एल. रिचर्ड
 ब) एम. शेषाद्री
 क) एफ.आर. अल्विन
 ड) रॉबर्ट ब्रूस फूट
- 6) चंद्राकृती सूक्ष्महत्यार खालीलपैकी ---- दर्शविते.
 अ) क्लॅक्टोनियन टूल
 ब) अॅबेविलियन टूल
 क) अॅशुलियन टूल
 ड) कॉम्पोजिट टूल
- 7) खालीलपैकी उदरनिर्वाहाच्या सुरुवातीच्या पद्धती ओळखा.
 अ) शेती
 ब) व्यापार
 क) पशुपालन
 ड) अन्न शोधणे व गोळा करणे
- 8) खालीलपैकी कोणत्या मानवाच्या गटाने अॅशुलियन हत्यारे वापरण्यास सुरुवात केली?
 अ) होमो हॅबिलिस
 ब) होमो-इरेक्टस
 क) ड्रायोपिथेकस
 ड) होमो सेपियन्स

- 9) खालीलपैकी कोणते हत्यार पुराश्मयुगीन संस्कृतीशी संबंधित नाही?
 अ) हातकु-हाड ब) तोड हत्यार
 क) परशू (क्लीव्हर) ड) तासणी
- 10) शहामृगाच्या अंड्याच्या कवचापासून बनविलेल मणी ---- येथे सापडले.
 अ) आदमगड ब) बालाथल
 क) कायथा ड) पाटणे
- 11) भारतीय प्रागैतिहासाचा कालानुक्रम ठरविण्याचा पहिला पद्धतशीर आणि वैज्ञानिक प्रयत्न ---- यांनी केला.
 अ) मिडोज टेलर ब) येल-केंब्रिज मोहिम
 क) भारतीय पुरातत्त्व सर्वेक्षण ड) डेक्कन कॉलेज, पी.जी.आर.आय,पुणे
- 12) मुच्छतला चिंतामणी गवी, हे उत्तर पुराश्मयुगीन स्थळ ---- येथे आहे.
 अ) कर्नाटक ब) केरळ
 क) आंध्र प्रदेश ड) तमिळनाडू

- प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12
 अ) गारगोटीची हत्यारे
 ब) शिलाश्रय
 क) सूक्ष्मास्त्रांचे प्रकार
 ड) एपि-पॅलिओलिथिक युग
 इ) होमो- हॅबिलिस
 ई) बोअरर व ब्युरिन हत्यारे
- प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12
 अ) भारतातील आद्य-पुराश्मयुगाची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ब) प्रेशर फ्लेकिंग (दाब तंत्र) ची थोडक्यात चर्चा करा.
 क) प्रागैतिहासिक कालखंडातील धार्मिक समजुतींचे स्वरूप सांगा.
 ड) हिमयुगातील वातावरण स्पष्ट करा.
- प्र.4 पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) 12
 मानवी उत्क्रांतीची वैशिष्ट्ये काय आहेत? सविस्तर चर्चा करा.
 किंवा
 शैलचित्रांची उत्पत्ती आणि विकासाच्या विविध टप्प्यांचे आरेखनासह मूल्यांकन करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 12
 मध्याश्मयुगातील भौतिक संस्कृती आणि उदरनिर्वाह पद्धतीचे योग्य उदाहरणांसह वर्णन करा.

12) Muchchatla Chintamani Gavi, an upper Palaeolithic cave site is situated in

- a) Karnataka
b) Kerala
c) Andhra Pradesh
d) Tamil Nadu

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) 12

- a) Pebble Tools
b) Rock Shelters
c) Types of Microliths
d) Epi-palaeolithic Age
e) Homo Habilis
f) Borer & Burin tools

Q.3 Write Short Answers. (Any Two) 12

- a) Write the features of Lower Palaeolithic culture in India.
b) Discuss the Pressure Flaking Technique in brief.
c) State the nature of Religious beliefs in Prehistoric age.
d) Explain the environment during Ice Ages.

Q.4 Write Long Answers of the following: (Any One) 12

- a) What are the characteristics of Human Evolution? Discuss in detail.

OR

- b) Evaluate the various stages of origin & development of Rock art with sketches.

Q.5 Write the detail Answer. 12

Describe the material culture & subsistence pattern of Mesolithic age with suitable examples.

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
A.I.H.C. & A.**

Research Methodology in A.I.H.C. & Archaeology (230111105)

Day & Date: Friday, 17-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) प्रत्यक्षार्थवादी परंपरेचे प्रणेते म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
अ) मॅक्स वेबर
ब) कार्ल मार्क्स
क) ऑगस्ट कॉम्टे
ड) हर्बर्ट स्पेन्सर
- 2) ——— प्रायोगिक संशोधनाचा मुख्य भाग आहे.
अ) डेटा विश्लेषण
ब) चलांची निवड
क) साहित्याची समीक्षा
ड) नमुना घेणे
- 3) खालीलपैकी कोणते संशोधन डिझाइन नाही?
अ) निदान
ब) नमुना
क) वर्णनात्मक
ड) प्रायोगिक
- 4) सामाजिक विज्ञान संशोधन प्रामुख्याने ——— शी संबंधित आहे.
अ) आर्थिक वर्तन
ब) मानवी वर्तन
क) पर्यावरण वर्तन
ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- 5) गृहीतके या आधारावर तयार केली जातात.
अ) नमुना घेणे
ब) मानकीकरण
क) प्रश्नावली
ड) निरीक्षणे
- 6) केस स्टडी हा ——— संशोधनाचा प्रकार आहे.
अ) गुणात्मक
ब) परिमाणवाचक
क) सर्वेक्षण
ड) काहीही नाही
- 7) खालील ऐतिहासिक संशोधन प्रक्रियेतील एक टप्पा आहे.
अ) संशोधन विषय ओळखणे
ब) डेटा विश्लेषण
क) डेटा संकलन
ड) वरील सर्व
- 8) आधुनिक वैज्ञानिक इतिहास कोणी सुरु केला?
अ) रँके
ब) जे बी बरी
क) टॉयनबी
ड) गिबन
- 9) हेरिस्टिक देखील म्हणतात
अ) अंतर्गत टीकात्मक परीक्षण
ब) बाह्य टीकात्मक परीक्षण
क) उच्च टीका
ड) वरीलपैकी काहीही नाही

- 10) भूतकाळातील घटनांच्या आठवणी आणि वैयक्तिक भाष्यांचा संग्रह म्हणतात.
अ) तोंडी इतिहास
ब) नैसर्गिक इतिहास
ब) स्थानिक इतिहास
ड) राष्ट्रीय इतिहास
- 11) सर्वेक्षणाची मुख्य गुणवत्ता आहे.
अ) अनुकूलता
ब) संवेदनशीलता
क) कनेक्टिव्हिटी
ड) बहुमुखीपणा
- 12) संशोधन अहवालाचे पहिले पान आहे.
अ) परिशिष्ट
ब) ग्रंथसूची
क) निर्देशांक
ड) शीर्षक पृष्ठ

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)**12**

- अ) अंतर्गत टिका
ब) वर्णनात्मक पद्धती
क) राष्ट्रवादी स्कूल ऑफ मेथडॉलॉजी
ड) सर्वेक्षण पद्धत
इ) संदर्भ लेखन
ई) परिशिष्ट

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)**12**

- अ) पुरातत्व संशोधन पद्धती म्हणजे काय?
ब) डेटा स्पष्टीकरण डेटाचा प्रकार म्हणजे काय?
क) संशोधन डिझाइनचे वर्णन करा.
ड) अहवाल लेखनावर एक टीप लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)**12**

- अ) सामाजिक विज्ञान संशोधन आणि त्याचे महत्त्व यावर एक टीप लिहा.

किंवा

- ब) संशोधन विषयाची ओळख आणि संशोधनाची उद्दिष्ट्ये कशी ठरवायची याचे वर्णन करा.

प्र.5 ऐतिहासिक संशोधनाची पायरी आणि ती प्रक्रिया स्पष्ट करा.**12**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
A.I.H.C. & A.**

Research Methodology in A.I.H.C. & Archaeology (230111105)

Day & Date: Friday, 17-05-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose correct alternatives.

12

- 1) Who is known as a pioneer of positivism tradition?
 - a) Max Weber
 - b) Karl Marx
 - c) August Comte
 - d) Herbert Spencer
- 2) _____ is main part of experimental research.
 - a) Data Analysis
 - b) Selection of variables
 - c) Review of Literature
 - d) Sampling
- 3) Which of the following is not research design?
 - a) Diagnostic
 - b) Sample
 - c) Descriptive
 - d) Experimental
- 4) Social Science research primarily deal with _____.
 - a) Economic behavior
 - b) Human behavior
 - c) Environment behavior
 - d) None of the above
- 5) Assumptions are formulated on the basis of:
 - a) Sampling
 - b) Standardization
 - c) Questionnaire
 - d) Observations
- 6) Case study is type of _____ Research.
 - a) Qualitative
 - b) Quantitative
 - c) Survey
 - d) None
- 7) The following is a step in the process of historical research.
 - a) Identifying a research topic
 - b) Data interpretation
 - c) Data collection
 - d) All of the above
- 8) Who launched modern scientific history?
 - a) Ranke
 - b) J B bury
 - c) Toynbee
 - d) Gibbon
- 9) Heuristics is also called _____.
 - a) Internal criticism
 - b) External criticism
 - c) Higher criticism
 - d) None of the above
- 10) The collection of memories and personal commentaries of a past incident is called _____.
 - a) Oral history
 - b) Local history
 - c) Natural history
 - d) National history
- 11) The chief merit of survey is
 - a) Adaptability
 - b) Sensibility
 - c) Connectivity
 - d) Versality

- 12) The first page of the research report is _____.
- a) Appendix
 - b) Bibliography
 - c) Index
 - d) Title page

Q.2 Write short Answers. (Any Four)

12

- a) Internal Criticism
- b) Descriptive Methodology
- c) Nationalist school of methodology
- d) Survey method
- e) Reference Writing
- f) Appendix

Q.3 Write short answer of the following: (Any Two)

12

- a) What is archaeological Research method?
- b) What is mean by Data Explain type of data?
- c) Describe the Research Design.
- d) Write a note on report writing.

Q.4 Write answers in detail. (Any One)

12

Write a critical note on Social Science Research and its Importance.

OR

Describe the identifying a research topic and how to set the research objectives.

Q.5 Explain the steps of the historical research and it's the process.

12

- 9) ——— हे आशियातील पहिले संग्रहालय आहे.
 अ) छत्रपती शिवाजी महाराज संग्रहालय, मुंबई
 ब) राष्ट्रीय संग्रहालय, नवी दिल्ली
 क) सालारजंग संग्रहालय, हैद्राबाद
 ड) भारतीय संग्रहालय, कोलकाता
- 10) ——— तुलनात्मक अभ्यासात अतिशय उपयुक्त आहेत.
 अ) ग्रंथालये
 ब) प्रयोगशाळा
 क) संग्रहालये
 ड) प्राणी संग्रहालय
- 11) संग्रहालये तयार करण्यासाठी उपयुक्त आहेत.
 अ) धार्मिक ऐक्य
 ब) संस्कृती देवाणघेवाण
 क) राष्ट्रीय एकात्मता
 ड) वरील सर्व
- 12) इंदिरा गांधी राष्ट्रीय मानव संग्रहालय ——— शहरात आहे.
 अ) नागपूर
 ब) नाशिक
 क) भोपाळ
 ड) पुणे

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (6 पैकी कोणतेही 4)

12

- अ) मार्गदर्शक सुविधा
 ब) दगडी वस्तुंचे संवर्धन
 क) संग्रहालयाची उत्पत्ती
 ड) पुरातत्वीय संग्रहालय
 इ) संग्रहालयांचे आर्थिक महत्त्व
 ई) संग्रहालयात अभिरक्षकाची भूमिका

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (4 पैकी कोणतेही 2)

12

- अ) संग्रहालयाचे महत्त्व समजावून सांगा.
 ब) कापडाचे जतन कसे करता येईल, सांगा.
 क) कोलकाता येथील भारतीय संग्रहालयाचे वर्णन करा.
 ड) संग्रहालयाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (2 पैकी कोणतेही 1)

12

प्रकाश संग्रहालयातील वस्तुंसाठी किती हानिकारक आहे? स्पष्ट करा.

किंवा

लोखंडी वस्तु खराब होण्याची कारणे कोणती? त्यांच्या संरक्षणाची कोणतीही एक पद्धत मांडा.

प्र.5 तुम्ही भेट दिलेल्या संग्रहालयाचा अहवाल लिहा.

12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination March/April-2024
A.I.H.C. & A
Introduction to Museology (230111106)**

Day & Date: Monday, 20-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select Appropriate Word.

12

- 1) The Act of prohibition the exports of Archaeological remain was passed by Indian Government in _____ A.D.

a) 1947	b) 1949
c) 1950	d) 1951
- 2) _____ is more useful for obtaining light for museum.

a) Spot light	b) Focused light
c) Fluorescent tube light	d) Micro bulb
- 3) Science Museum was established to develop scientific approach is located at _____.

a) Darjiling	b) Assam
c) Mumbai	d) Pune
- 4) First Museum in India is established in _____.

a) 2 Jan 1814	b) 2 Feb 1814
c) 2 Mar 1814	d) 2 Apr 1814
- 5) Calico textile museum was started in 1949 A.D. at _____.

a) Ahmedabad	b) Surat
c) Pune	d) Kolhapur
- 6) Types of museum is based on _____.

a) Subject	b) Object
c) Number	d) Serial
- 7) Aristotle had made the first attempt to establish a museum in the _____ city.

a) Thibs	b) Athens
c) Sparta	d) Alexandria
- 8) _____ Museum was started in 1949 at Ahmadabad.

a) Calico textile	b) Science
c) History	d) Industrial
- 9) _____ is the First Museum in Asia.

a) Prince of Wales Museum, Mumbai (Chatrapati Shivaji Maharaja Museum)
b) National Museum, New Delhi
c) Salarjung Museum, Hyderbad
d) Indian Museum, Kolkata

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination March/April-2024
A.I.H.C. & A
History of Ancient India up to 650 A.D. (MA19101)

Day & Date: Friday, 10-05-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative.

16

- 1) _____ scholar wrote the Bhudacharitra.
 - a) Jinsen
 - b) Bharavi
 - c) Kalidas
 - d) Ashwaghosh
- 2) In Chandragupt Maurya. Royal court. _____ was exited on Ambassador post.
 - a) Selucas Nicator
 - b) Megashenis
 - c) Antiochus
 - d) None of these
- 3) _____ is a literary source for the study of Ancient Indian Hinduism.
 - a) Agam
 - b) Lalitviastar
 - c) Upanishad
 - d) Therigatha
- 4) Rhinoceros animal image engraved on Seals in _____ civilization.
 - a) Indus Valley civilization
 - b) Babilion
 - c) Vaidic
 - d) Chinese
- 5) _____ veda mention the information about the black magic.
 - a) Sam ved
 - b) Yajur ved
 - c) Rug ved
 - d) Atharv ved
- 6) _____ capital of Maghad Mahajanpadas in Ancient India.
 - a) Rajgir
 - b) Kosambi
 - c) Indraprashta
 - d) None of these
- 7) King Ashok defeated _____ dynasty of Kaliga
 - a) Bimbisar
 - b) Kharvel
 - c) Shashank
 - d) None of these
- 8) Tagar was exited on the rout of _____.
 - a) Amaravati----Nashik
 - b) Bairut ----Jamnagar
 - c) Paithan----Dakshinapath
 - d) None of these
- 9) _____ king was the last king of Maurya dynasty.
 - a) Agnimitra
 - b) Girimal
 - c) Pushamitra
 - d) Bruhadata
- 10) Samudragupta assumed the _____ title.
 - a) Hunari
 - b) Gopadas
 - c) Chandraketu
 - d) Maharajadhiraj
- 11) _____ Veda gives the information about the Yajan system.
 - a) Rugved
 - b) Samved
 - c) Yajurved
 - d) All of these

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
A.I.H.C. & A.**

Ancient Indian Iconography (MA19102)

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select appropriate word:

16

- 1) _____ is 1st Tirthankar of Jain religion.
 - a) Nemi
 - b) Vrishabhath
 - c) Mahavir
 - d) Parshwarnath
- 2) Icon of Shiva having _____ on the head.
 - a) Karandmuguta
 - b) Kiritamuguta
 - c) Jatamuguta
 - d) None of these
- 3) _____ is the name of the Lord Vishnu's conch (sankha).
 - a) Panchyajanya
 - b) Koumudi
 - c) Surdarshan
 - d) Padma
- 4) _____ is known as the future Buddha.
 - a) Maitreya
 - b) Amoghasiddhi
 - c) Avalokitesvara
 - d) Manjushri
- 5) 8th incarnation of Vishnu is _____.
 - a) Mastya
 - b) Krishna
 - c) Narsimha
 - d) Kalki
- 6) Bhairav is _____ form of Shiva.
 - a) Soumya
 - b) Roudra
 - c) Nrutya
 - d) Keval
- 7) _____ is the main duty of Kichaka.
 - a) To raise weight
 - b) To hold flowers
 - c) To hold aaudhas
 - d) None of these
- 8) Skanda is another name of _____.
 - a) Shiva
 - b) Vishnu
 - c) Brahma
 - d) Kartikeya
- 9) Icons of Gajalaxmi are found in _____ period.
 - a) Maurya
 - b) Chndela
 - c) Later Chalukya
 - d) Yadava
- 10) _____ is vehicle of Varun.
 - a) Peacock
 - b) Elephant
 - c) Horse
 - d) Crocodile (makara)
- 11) _____ is one of the birds carried by Kartikeya.
 - a) Cock
 - b) Crow
 - c) Sparrow
 - d) Parrot

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Pre History of South Asia (MA19103)**

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative:

16

- 1) V.S. Wakankar discovered two fine _____ beads from a human skull at Patne.
 - a) Egg shell
 - b) Ostrich egg shell
 - c) Dinosaur egg shell
 - d) Bone beads
- 2) Who among the following is known as father of Indian Pre-History?
 - a) Robert Bruce Foote
 - b) William Jones
 - c) E. J. H Mackey
 - d) John Marshall
- 3) Which among the following was the main occupation of Paleolithic (old stone Age) people?
 - a) Weaving
 - b) Farming
 - c) Hunting & gathering
 - d) Fishing
- 4) At which of the following sites, all the Paleolithic, Mesolithic and Neolithic sites have been found in sequence?
 - a) Sarai Nahar Rai
 - b) Kurnool Valley
 - c) Belan Valley
 - d) Indus valley
- 5) In _____ state Isampur Paleolithic site is situated.
 - a) Andhra Pradesh
 - b) Tamil Nadu
 - c) Karnataka
 - d) Kerela
- 6) Adamgarh is famous for the _____.
 - a) Chalcolithic remains
 - b) Rock painting
 - c) Mesolithic age
 - d) Iron age
- 7) Hathnora is situated on the bank of river _____.
 - a) Indus
 - b) Jhelum
 - c) Bolan
 - d) Narmada
- 8) The transition from a hunting-gathering stage to the beginning of settled agriculture can be traced at _____.
 - a) Loteshwar
 - b) Adamgarh
 - c) Chopani-Mando
 - d) Sarai Nahar Rai
- 9) _____ site was discovered by V.S. Vakankar.
 - a) Patne
 - b) Bhimbetka
 - c) Adamgarh
 - d) Morhana Pahad
- 10) An Upper Paleolithic blade & burin industry was first identified at _____ site.
 - a) Bagor
 - b) Patne
 - c) Renigunta
 - d) Taradih

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
A.I.H.C. & A.**

Political History of Ancient India (up to 650CE) (230111201)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) ——— हे मगधचे सर्व प्रथम राज घराणे मानले जाते.
अ) नंद
ब) हरण्यक
क) मौर्य
ड) शिशुनाग
- 2) रथ शर्यत ——— समारंभाशी संबंधित आहे.
अ) वाजपेय यज्ञ
ब) राजसूय यज्ञ
क) अश्वमेध यज्ञ
ड) कोणतेही नाही
- 3) ——— मौर्य शिलालेख दुष्काळाच्या वेळी अवलंबल्या जाणाऱ्या मदत उपायांशी संबंधित आहे.
अ) काबूल
ब) मस्की
क) सोहगौरा
ड) जुनागड
- 4) चंद्रगुप्त मौर्याने सेल्यूकस निकेटरकडून ——— नदीच्या पलीकडे प्रदेश मिळवला.
अ) गंगा
ब) सिंधू
क) ब्रह्मपुत्रा
ड) कावेरी
- 5) कौटिल्याच्या सप्तांग सिद्धांतात ——— हा घटक नाही.
अ) मित्र
ब) राजा
क) अमात्य
ड) शत्रु
- 6) सातवाहन काळात ——— नदी खोऱ्यास अनुप म्हणून ओळखले जाते.
अ) तापी
ब) कृष्णा
क) गोदावरी
ड) नर्मदा
- 7) शकांचा ——— खिंडी मार्ग भारतात प्रवेश झाला.
अ) खैबर
ब) बोलन
क) शिपकी ला
ड) झोजिला
- 8) ——— हे युएची जमातीचे होते.
अ) शक
ब) पार्थियन
क) हुन
ड) कुशाण

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
A.I.H.C. & A.**

Political History of Ancient India (up to 650CE) (230111201)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024

Max. Marks: 60

Time: 11:00 AM To 01:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative**12**

- 1) _____ is considered as earliest dynasty of Magadha.
 - a) Nandas
 - b) Haryankas
 - c) Maurya
 - d) Shishunaga
- 2) Chariot race is associated with _____ ceremony.
 - a) Vajapeya Yajna
 - b) Rajsuya Yajna
 - c) Ashvamedh Yajna
 - d) None
- 3) _____ Mauryan inscription deal with relief measures to be adopted during a famine.
 - a) Kabul
 - b) Maski
 - c) Sohgaura
 - d) Junagadh
- 4) Chandragupata Maurya obtained territory across the _____ river from Seleucus Nikator.
 - a) Ganga
 - b) Indus
 - c) Bramhaputra
 - d) Kaveri
- 5) _____ is not the element in Saptanga theory of Kautilya.
 - a) Mitra
 - b) King
 - c) Amatya
 - d) Shatru
- 6) The _____ valley was known as Anup during Satvahana period.
 - a) Tapi
 - b) Krishna
 - c) Godavari
 - d) Narmada
- 7) The Saka's entered into India through the _____ pass.
 - a) Khyber
 - b) Bolan
 - c) Shipki La
 - d) Zojila
- 8) The _____ belonged to the Yuehchi Tribe.
 - a) Saka's
 - b) Parthian'a
 - c) Huna's
 - d) Kushan's
- 9) According to Huan Tsang the capital of Huna Ruler Mihirkula was _____.
 - a) Pataliputra
 - b) Sakal
 - c) Kannauj
 - d) Ujjain
- 10) In his _____ campaigns Samudra Gupta followed policy of plunduring without annexation.
 - a) Island States
 - b) Aryavart
 - c) Dakshin Path
 - d) Naga

- 9) ——— येथे हडप्पा संस्कृती आणि पेंटेड ग्रे वेअर संस्कृतीचे स्तर एकावर—एक सापडतात.
 अ) रोपड
 क) सरदारनगर
 ब) भगवानपुरा
 ड) अतरंजीखेडा
- 10) ——— हे भारतीय उपखंडातील इतिहास—पूर्व कालखंडाचे एकमेव उदाहरण आहे.
 अ) उत्तर वैदिक कालखंड
 क) गुप्तकाळ
 ब) सिंधू संस्कृती
 ड) मगध साम्राज्य
- 11) ——— महापाषाणीय दफनाशी संबंधित आहे.
 अ) राखेचा ढिगारा
 क) ऑर्थोस्टॅट्स
 ब) दफनभूमी—एच
 ड) गर्तावास
- 12) ——— चे स्त्रोत अफगाणिस्तान येथील प्रदेशात स्थित होते.
 अ) अॅगेट
 क) लॅपिस—लाझुली
 ब) मार्बल
 ड) स्टिएटाइट

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

12

- अ) लोथल येथील जहाजाची गोदी व कोठार
 ब) मेगॅरियन वेअर
 क) चार कांस्य शिल्पे—दायमाबाद
 ड) हडप्पा कालखंडातील शिक्क्यांचे प्रकार
 इ) तोटी युक्त मृदभांडी
 ई) सनौली येथील रथाचे अवशेष

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) अहाड संस्कृतीची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
 ब) भारतातील नवाश्मयुगीन मानवाची प्रगती समजून घेण्यासाठी पुरातत्वीय साधने किती प्रमाणात उपयुक्त आहेत? योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
 क) हडप्पा संस्कृतीमधील धार्मिक समजूतींचे वर्णन करा.
 ड) ताम्रनिधी संस्कृतीवर विविध शोधांच्या उदाहरणांसह निबंध लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

12

ताम्रपाषाणयुगीन मृदभांडी आपल्याला त्या काळातील लोकांच्या संस्कृती आणि जीवनशैलीबद्दल अंतर्दृष्टी देतात, यावर टीकात्मक टिप्पणी लिहा.

किंवा

भारतात महापाषाणीय संस्कृतीचे परीक्षण करा व या सांस्कृतिक टप्प्यातील काही महत्वाच्या शोधांचे आणि प्रकारांचे वर्णन करा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा.

12

दख्खनच्या ताम्रपाषाणयुगीन संस्कृतीचे इनामगाव आणि दायमाबादच्या विशेष संदर्भासह संस्कृतीच्या वैशिष्ट्यांचे मूल्यमापन करा.

- 12) The source of _____ was located in Afghanistan regions.
a) Agate	b) Marble
c) Lapis-Lazuli	d) Steatite

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)**12**

- a) Dockyard & ware house of Lothal
- b) Megarian ware
- c) Four Bronze sculptures of Diamabad
- d) Types of Harappan Seals & Sealings
- e) Spouted Pottery
- f) Remains of Chariot at Sanouli

Q.3 Write Short Answers. (Any Two)**12**

- a) Write salient features of Ahar culture.
- b) To what extent archaeological material are useful in understanding the progress of Neolithic man in India? Explain with suitable examples.
- c) Describe the religious Beliefs in Harappan culture.
- d) Write in brief essay on Copper hoard culture with examples of various discoveries.

Q.4 Write the detail answer. (Any One)**12**

- a) Chalcolithic pottery gives us fascinating insight into the culture & lifestyles of the people of those times. Comment critically.

OR

- b) Examine the Megalithic culture in India. Describe some of the most important discoveries & types of this cultural phase.

Q.5 Evaluate the characteristics features of the Chalcolithic culture of the Deccan with special reference to Inamgaon & Diamabad.**12**

- 9) बेडॅक्रिल हे ---- पुरावशेष तुटू नये म्हणून वापरले जाते.
 अ) शिंगांचे ब) हस्तीदंती
 क) चामडयाचे ड) भाजलेल्या मातीचे
- 10) स्ट्रिपिंग पद्धतीला ---- म्हणून ओळखले जाते.
 अ) ग्रिड प्रणाली ब) आयात उत्खनन
 क) सोपान उत्खनन ड) चाचणी खड्डे
- 11) स्तूप-उत्खनन करण्यासाठी ---- उत्खनन पद्धत योग्य आहे.
 अ) चतुर्थक ब) उमे
 क) सोपान (पायरी) उत्खनन ड) चाचणी खड्डे
- 12) ए. ई. डग्लस ने प्रथम ---- ही कालमापन पद्धत विकसित केली.
 अ) ऑबसिडीयन ब) ए. एम. एस
 क) वृक्षवलय ड) वॉर्व विश्लेषण

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) फिशन ट्रॅक
 ब) स्तरांसाठी रेखाचित्र-चिन्हे
 क) फोटोग्राफी (छायाचित्रणाची) तंत्रे
 ड) पुरावशेषांची नोंदणी करण्यासाठी इंटरनेट चा वापर
 इ) पुरावशेषांचे दस्तऐवजीकरण
 ई) हाडांच्या वस्तूंचे जतन

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) उत्खननात वापरल्या जाणाऱ्या विविध उपकरणांची नावे सांगा.
 ब) मृदभांडयांचे महत्व विशद करा.
 क) उत्खनन अहवाल म्हणजे काय? अहवाल लेखनाची योग्य पद्धत लिहा.
 ड) हवाई छायाचित्रणामधील प्रगत तंत्रज्ञानावर चर्चा करा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

12

पुरावशेषांचे जतन व संवर्धन करण्याच्या वैज्ञानिक पद्धतींचे नवीन उपकरणे आणि तंत्रज्ञानासह वर्णन करा.

किंवा

विविध प्रकारच्या सापेक्ष (तौलनिक) कालमापन पद्धती योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

12

समन्वेषणाच्या पारंपारिक पद्धती आणि पुरातत्वीय उत्खननाच्या पद्धती योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024
Methods in Archaeology (230111203)**

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions:

12

- 1) Which method would be suitable for determining the dating of potsherds?
 - a) Carbon-14
 - b) Potassium Argon
 - c) Pollen analysis
 - d) Thermo luminescence
- 2) AMS is the _____.
 - a) Relative dating method
 - b) Micro-wear study
 - c) Absolute dating method
 - d) Typology
- 3) Trial Trenches are also called as _____.
 - a) Sondages
 - b) Pits
 - c) Primary Trenches
 - d) Grids
- 4) In Maharashtra excavation of Megalithic site was done at _____.
 - a) Khairwada
 - b) Bahal
 - c) Chandoli
 - d) Vardha
- 5) In India technique of Underwater Archaeology was used in the excavation at _____.
 - a) Ayodhya
 - b) Mahabalipuram & Lakshadweep
 - c) Sourashtra
 - d) Varanasi
- 6) A _____ locates a general plan of the site or mound & mark the trenches of excavation.
 - a) Photographer
 - b) Engineer
 - c) Surveyor
 - d) Trench supervisor
- 7) In Sindh region the name of ancient mound was given by local people is _____.
 - a) Dado
 - b) Timbo
 - c) Pandhar
 - d) Ladmod
- 8) _____ has said that 'archaeological excavation is destruction, without documentation'.
 - a) Gorden Childe
 - b) Mortimer Wheeler
 - c) John Lubbok
 - d) Alexander Cunningham
- 9) Bedacryl used for avoid breaking of _____ antiquities.
 - a) Horn
 - b) Ivory
 - c) Leather
 - d) T.C
- 10) Stripping is also known as _____.
 - a) Grid system
 - b) Horizontal method
 - c) Step Trenches
 - d) Trial Trenches

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - II) (NEP New) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Heritage Tourism & Management (230111206)**

Day & Date: Thursday, 16-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) कोणत्या भारतीय लेणी ही शैल्य स्थापत्यासाठी प्रसिद्ध आहेत?
 - अ) खजुराहो
 - ब) हंपी
 - क) अजिंठा व वेरूळ
 - ड) पितळखोरा
- 2) युनेस्को म्हणजे ----.
 - अ) संयुक्त राष्ट्र शैक्षणिक, वैज्ञानिक आणि सांस्कृतिक संघटना
 - ब) संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण, वैज्ञानिक आणि सांस्कृतिक संघटना
 - क) संयुक्त राष्ट्र शैक्षणिक सामाजिक आणि सांस्कृतिक संघटना
 - ड) संयुक्त राष्ट्र शैक्षणिक, वैज्ञानिक आणि नागरी संघटना
- 3) प्रसिद्ध रामलिंगप्पा लांबतुरे संग्रहालय ---- या ठिकाणी आहे.
 - अ) औरंगाबाद (छ. संभाजी नगर)
 - ब) तेर
 - क) पैठण
 - ड) यापैकी नाही
- 4) खालीलपैकी ---- हे थंड हवेचे ठिकाण आहे.
 - अ) जुन्नर
 - ब) माथेरान
 - क) त्र्यंबकेश्वर
 - ड) इगतपुरी
- 5) माळढोक पक्षी अभयारण्य क्षेत्र ---- जिल्हयात आहे.
 - अ) कोल्हापूर
 - ब) सोलापूर
 - क) सातारा
 - ड) सांगली
- 6) एमटीडीसी चे मुख्यालय ---- येथे आहे.
 - अ) पुणे
 - ब) मुंबई
 - क) नाशिक
 - ड) औरंगाबाद (छ. संभाजीनगर)
- 7) मुंबईजवळील ---- लेणी हे पर्यटकांचे आकर्षण आहे.
 - अ) कार्ले
 - ब) एलिफंटा
 - क) भेंडसे
 - ड) पांडवलेणी

- 8) आयटीडीसी म्हणजे ----.
- अ) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळ
ब) आंतरराष्ट्रीय पर्यटन विकास महामंडळ
क) पर्यटन विभागाचा परिचय
ड) यापैकी नाही
- 9) महाराष्ट्रातील कोणत्या ऐतिहासिक आणि पवित्र शहराला 'दक्षिण काशी' असेही म्हणतात?
- अ) सातारा
ब) पंढरपूर
क) नाशिक
ड) वाई
- 10) अजिंठा लेणी ---- जिल्हयामध्ये आहे.
- अ) पुणे
ब) नाशिक
क) औरंगाबाद (छ. संभाजीनगर)
ड) जळगाव
- 11) ---- हे महाराष्ट्रातील जागतिक वारसा स्मारक आहे.
- अ) भाजे
ब) अजिंठा, एलोरा
क) कार्ले
ड) बिबी का मकबरा
- 12) जगभरातील पर्यटनाबाबत जनजागृती करण्यासाठी 27 सप्टेंबर हा दिवस ---- म्हणून साजरा केला जातो.
- अ) जागतिक योग दिवस
ब) जागतिक क्रिडा दिन
क) जागतिक वन्यजीव दिवस
ड) जागतिक पर्यटन दिवस

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) युनेस्को
ब) एमटीडीसी
क) प्रवास माहितीपत्रक
ड) ऐतिहासिक पर्यटनाचे महत्त्व
इ) एलिफंटा लेणी
ई) राज्य पर्यटन विभाग

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) सांस्कृतिक पर्यटनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) चांगल्या पर्यटक मार्गदर्शकाची पात्रता व गुण सांगा.
क) भारतीय पर्यटनावर एक टीप लिहा.
ड) वारसा ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

12

पर्यटनाच्या विविध प्रकारांचे तपशीलवार वर्णन करा.

किंवा

वारसा आणि पर्यटन या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

12

तुम्ही स्वतः भेट दिलेल्या पर्यटन स्थळांचा अहवाल लिहा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - II) (NEP New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Heritage Tourism & Management (230111206)

Day & Date: Thursday, 16-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions:

12

- 1) Which caves are well known for their Indian-rock cut architecture?
 - a) Khajuraho
 - b) Hampi
 - c) Ajanta & Ellora
 - d) Pitalkhora
- 2) UNESCO is _____.
 - a) United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization
 - b) United Nations Environment, Scientific, and Cultural Organization
 - c) United Nations Educational, Social, and Cultural Organization
 - d) United Nations Educational, Scientific, and Civic Organization
- 3) The famous Ramlingappa Lamture Museum is situated at _____.
 - a) Aurangabad
 - b) Ter
 - c) Paithan
 - d) None of these
- 4) Following hill station is environmental precinct?
 - a) Junnar
 - b) Matheran
 - c) Trambakeshwar
 - d) Igatpuri
- 5) Maldhok bird sanctuary located at _____ District.
 - a) Kolhapur
 - b) Solapur
 - c) Satara
 - d) Sangali
- 6) The headquarters of MTDC is located at _____.
 - a) Pune
 - b) Mumbai
 - c) Nasik
 - d) Aurangabad
- 7) _____ caves near Mumbai are a tourist attraction.
 - a) Karie
 - b) Elephanta
 - c) Bhendse
 - d) Pandavleni
- 8) ITDC Means _____.
 - a) Indian Tourism Development Corporation
 - b) International Tourism Development Corporation
 - c) Introduction of Tourism Department
 - d) None of these
- 9) Which historic and holy city of Maharashtra is also known as 'Dakshin Kashi'?
 - a) Satara
 - b) Pandarpur
 - c) Nashik
 - d) Wai

- 10) Ajanta cave situated in _____ District.
a) Pune
b) Nashik
c) Aurangabad
d) Jalgoan
- 11) _____ is the world heritage monument in Maharashtra.
a) Bhaje
b) Ajanta, Ellora
c) Karle
d) Bibi ka Makbara
- 12) To raise awareness on tourism across the World September 27 is observed as _____.
a) World Yoga Day
b) Word Sports Day
c) World Wildlife Day
d) World Tourism Day

- Q.2 Write a Short answer. (any 4 out of 6) 12**
a) UNESCO
b) MTDC
c) Travel brochure
d) Importance of historical tourism
e) Elephanta caves
f) State tourism department
- Q.3 Answer the following question. (Any two out of four) 12**
a) Explain the importance of cultural tourism.
b) Qualification and qualities of good tourist guide.
c) Write a note on Indian tourism.
d) Explain the concept of heritage.
- Q.4 Answer the following question in detail (Any 1 out of 2). 12**
Describe in detail the various types of tourism.
Or
Explain the concept of heritage and tourism.
- Q.5 Answer the following question in details. 12**
Write a report on the tourist place visited by you.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
(A.I.H.C. & A.)**

History of Ancient India up to 650 A.D To 1200 A.D (MA19201)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) अल-बिरुनी ---- कोर्टात होते.
अ) पृथ्वीराज चौहान
ब) मोहम्मद गझनी
क) मोहम्मद घोरी
ड) मोहम्मद-बिन-तुघलक
- 2) आयवोले व्यापारी संघ ---- प्रदेशातील होते.
अ) बंगाल
ब) तामिळनाडू
क) कर्नाटक
ड) महाराष्ट्र
- 3) दख्खनमध्ये उत्तर चालुक्यानंतर ---- सत्तेत आले.
अ) यादव
ब) चोल
क) पाल
ड) राष्ट्रकूट
- 4) ---- हा प्रतिहार घराण्याचा संस्थापक आहे.
अ) नागभट्ट पहिला
ब) नटराज
क) मिहिरभोज
ड) महेंद्र पाल
- 5) ---- ही पालांची राजधानी होती.
अ) कनौज
ब) मुंगेर (मोंघीर)
क) कांची
ड) मन्याखेत
- 6) ---- पाल राजाने नालंदा विद्यापीठाला 200 गावे दान दिली.
अ) गोपाळ
ब) रामपाल
क) धर्मपाल
ड) देवपाला
- 7) कविराजमार्ग हे कन्नड काव्य वरील सर्वात प्राचीन ग्रंथ ---- यांनी लिहीला आहे.
अ) अमोघ वर्षा
ब) पुलकेशीं द्वितीय
क) राजाराजा
ड) गोपाळ
- 8) ---- कडे मोठ्या प्रमाणात किल्ले होते.
अ) चोल
ब) राष्ट्रकूट
क) प्रतिहार
ड) पाल

- 9) ——— हे त्रिपक्षीय संघर्षाचा भाग नव्हते.
 अ) पाल ब) प्रतिहार
 क) राष्ट्रकूट ड) चोल
- 10) देवगिरी ही ——— यांची राजधानी होती.
 अ) वाकाटक ब) यादव
 क) चोल ड) चालुक्य
- 11) पुलकेशिन दुसरा चा ——— पल्लव शासकाने पराभव केला.
 अ) महेंद्रवर्मन पहिला ब) सिंहविष्णू
 क) अपराजित ड) नरसिंहवर्मन
- 12) बृहदीश्वर मंदिर ——— यांना समर्पित आहे.
 अ) शिव ब) विष्णू
 क) जैन ड) बौद्ध
- 13) कविवर्त शेतकरी बंड ——— राजवटीत झाले.
 अ) रामपाला ब) धर्मपाल
 क) देवपाल ड) गोपाला
- 14) ——— राष्ट्रकूट शासकाने सिलोनच्या राजाकडून अधीनता म्हणून दोन राज्ये प्राप्त केली.
 अ) अमोघवर्ष ब) राजराजा पहिला
 क) गोविंद तिसरा ड) दंतिदुर्ग
- 15) ——— हे चोल वंशाचे संस्थापक होते.
 अ) विजयाला ब) राजराजा पहिला
 क) आदित्य पहिला ड) परंतक पहिला
- 16) मोहम्मद गझनीच्या छाप्याच्या वेळी ——— ने कन्नौजवर राज्य केले.
 अ) चालुक्य ब) परमार
 क) प्रतिहार ड) चहामन

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) देवदाना जमिन अनुदान
 ब) पट्टाडकल येथील बांधीव मंदिरे
 क) दक्षिण मार्ग
 ड) चोल नौदल
 इ) पाल वास्तुकलेची वैशिष्ट्ये
 ई) भू दान चे महत्त्व

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा./टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) राष्ट्रकूट घराण्याचे योगदान सांगा.
 ब) चोला ग्राम प्रशासनाची वैशिष्ट्ये.
 क) भारतात बौद्ध धर्माचे अस्तित्त्व का आणि कसे गमावले.
 ड) भक्ती चळवळीचा धार्मिक जीवनावर काय परिणाम होतो यावर चर्चा करा.

- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) 16**
पूर्व मध्ययुगीन भारतातील सरंजामशाही समाजाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
किंवा
त्रिपक्षीय संघर्ष आणि त्याचा पूर्व मध्ययुगीन इतिहासावर झालेला परिणाम सांगा.
- प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न. 16**
पूर्व मध्ययुगीन भारतीय कालखंडातील सरंजामशाही अर्थव्यवस्थेच्या प्रभावाची चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
(A.I.H.C. & A.)**

History of Ancient India up to 650 A.D To 1200 A.D (MA19201)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives.

16

- 1) Alberuni was in _____s' court.
 - a) Prithviraj Chauhan
 - b) Mohammad Gazani
 - c) Mohammad Ghori
 - d) Mohammad-Bin-Tughalak
- 2) Ayyavole trade guild was from _____ region.
 - a) Bengal
 - b) Tamil Nadu
 - c) Karnataka
 - d) Maharashtra
- 3) The _____ Succeeded the later Chalukyas in the Decean.
 - a) Yadav
 - b) Cholas
 - c) Pala
 - d) Rashtrakutas
- 4) _____ is the founder of Pratihara dynasty.
 - a) Nagabhata I
 - b) Nataraja
 - c) Mihirbhuj
 - d) Mahendra Pala
- 5) _____ was the capital of the Palas.
 - a) Kanauj
 - b) Munger (Monghyr)
 - c) Kanchi
 - d) Manyakheta
- 6) _____ Pala ruler granted 200 villages to Nalanda University.
 - a) Gopala
 - b) Rampala
 - c) Dharmapala
 - d) Devpala
- 7) Kavyajñāna the earliest work on Kanda poetry is written by _____.
 - a) Amoghavarsha
 - b) Pulkeshin II
 - c) Rajaraja
 - d) Gopala
- 8) _____ had a large number of forts.
 - a) Chola
 - b) Rashtrakutas
 - c) Pratihara
 - d) Pala
- 9) _____ was not part of the Tripartite struggle.
 - a) Pala
 - b) Pratihara
 - c) Rashtrakuta
 - d) Chola

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Methods in Archaeology (MA19202)**

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions:

16

- 1) The method to study functions of Stone Age tool is _____.
 - a) Stratigraphy
 - b) Micro-wear study
 - c) Flaking experiments
 - d) Typology
- 2) Which method would be suitable for determining the dating of baked clay remains?
 - a) Carbon – 14
 - b) Potassium Argon
 - c) Pollen analysis
 - d) Thermo luminescence
- 3) Which method will be most suitable for the interpretation of socioeconomic life of archaeological culture?
 - a) Ethno-archaeology
 - b) Experimental archaeology
 - c) Typology
 - d) Stratigraphy
- 4) Which of the following are absolute dating methods?
 - i) Radiocarbon
 - ii) Tree-Ring
 - iii) Potassium-Argon
 - iv) Uranium series
 Codes:
 - a) I, II and III
 - b) I, II and IV
 - c) I, III and IV
 - d) I, II, III and IV
- 5) Vertical recording of an excavated trench is known as:
 - a) Section drawing
 - b) Drawing of plan
 - c) Contextual recording of artefacts on plan
 - d) Mapping geo-morphological features
- 6) By which absolute dating method volcanic ash deposits of Olduvai Gorge site has been dated?
 - a) Radio Carbon
 - b) Pollen analysis
 - c) Potassium Argon
 - d) Thermo luminescence
- 7) At Nevasa the name of ancient mound given by local people was _____.
 - a) Timbo
 - b) Dado
 - c) Ladmod
 - d) Tila
- 8) Sondages are also called as _____.
 - a) Trial Trenches
 - b) Pits
 - c) Primary Trenches
 - d) Dumps

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A) (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Proto- History of South Asia (MA19205)**

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select appropriate word:

16

- 1) Ash mound is associated with Neolithic site at the following?
 - a) Budihal
 - b) Sangankallu
 - c) Kaldihwa
 - d) Brahmagiri
- 2) The first urbanization is associated with one of the following?
 - a) Neolithic
 - b) Indus Civilization
 - c) Copper Hoards
 - d) Megalithic
- 3) Which of the following was main subsistence of the Chalcolithic Cultures?
 - a) Hunting – gathering
 - b) Gathering and pastoralism
 - c) Agro-pastoralism
 - d) Agriculture
- 4) Migration of late Harappan people was not associated with one of the following?
 - a) Punjab
 - b) Western Uttar Pradesh
 - c) Northern Maharashtra
 - d) Middle Ganga Plain
- 5) The cultural deposit underlying the painted grey ware at Hastinapur was?
 - a) Harappan
 - b) Late Harappan
 - c) O.C.P
 - d) Black and Red ware
- 6) Subsistence of Megalithic culture was?
 - a) Hunting – gathering
 - b) Agro-pastoral
 - c) Urban
 - d) None of the above
- 7) Which archaeological contents would you associate with Mauryan period?
 - a) Early NBPW
 - b) Middle NBPW
 - c) Late NBPW
 - d) Post NBPW
- 8) Iron in the middle Ganga plain is associated with which cultural horizon?
 - a) Black Slipped ware
 - b) Black and red ware
 - c) Northern Black polished ware
 - d) Post NBPW
- 9) Lahuradeva Neolithic settlement is located at?
 - a) On the bank of river
 - b) On a sand dune
 - c) On the bank of Oxbow lake
 - d) None of the above
- 10) Which method is generally used for excavating Megalithic sites?
 - a) Vertical
 - b) Horizontal
 - c) Quadrant method
 - d) Trial trench
- 11) The granite hills of the South India were the abode of?
 - a) Palaeolithic People
 - b) Mesolithic people
 - c) Neolithic People
 - d) Chalcolithic People
- 12) Perforated jars were introduced in one of the following period?
 - a) Neolithic
 - b) Mature Harappan
 - c) Painted Grey ware
 - d) Black and Red ware

- 13) Dish on Stand with a drooping rims is a feature of one of the following?
a) Neolithic
b) Mature Harappan
c) Late Harappan
d) O.C.P
- 14) Ghat shaped beads are speciality of one of the following?
a) Harappan civilization
b) OCP
c) PGW
d) Black and Red ware
- 15) Which of the following is not a Harappan site?
a) Kalibangan
b) Sothi
c) Siswal
d) Bhagawanpura
- 16) Which of the following culture was given a name without stratified deposits?
a) Harappan civilization
b) Hakra culture
c) Amri culture
d) Kot Diji culture

Q.2 Answer in Short. (Any Four Out Of Six)

16

- a) Write a critical note Jorwe pottery
b) P.G.W. Culture
c) Describe Harappan Seals
d) Write note on Inamgaon
e) Ash mounts
f) Diamabad a Harappan site.

Q.3 Answer the following question. (Any 2 Out of 4)

16

- a) Describe the types & techniques of Neolithic tool making.
b) Describe the archaeological remains of Burzhom & why it is important site in Indian archaeology?
c) Write in detail about life in the Neolithic age.
d) What is the difference between Black on red pottery & Black & red pottery?
Discuss.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any 1 Out of 2)

16

Discuss the origin & development of pottery in India.

OR

Explain the definition & scope of Protohistory.

Q.5 Answer the following question in detail.

16

State the Harappan Town Planning with reference to archaeological evidences.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
A.I.H.C. & A.**

Rock-cut and Temple Architecture in Ancient India (MA19401)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions:

16

- 1) First rock-cut architecture was excavated by _____ for Ajivaka sect.
 - a) Dasharath
 - b) Ashoka
 - c) Pushyamitra
 - d) Bindusar
- 2) Out of the following which is not the part of Nagar temple style of architecture?
 - a) Adhithana
 - b) Bhogmandapa
 - c) Garbhagriha
 - d) Shikhara
- 3) The Pallavas built temples by using which of the following stones?
 - a) Sandstone
 - b) Granite
 - c) Schist
 - d) Basalt
- 4) Arrange the following temples in chronological order:
 - I) Lingaraj at Bhubneshwar
 - II) Varaha cave at Udaigiri
 - III) Shree temple, Mahabalipuram
 - IV) Kailasnatha, Ellora
 Codes:
 - a) IV, II, I, III
 - b) II, III, IV, I
 - c) III, IV, I, II
 - d) II, I, III, IV
- 5) Hoysaleshwara temple is situated at _____.
 - a) Beluru
 - b) Halebidu
 - c) Badami
 - d) Hampi
- 6) Arrange the following vertical parts of temple from bottom to top:
 - I) Jungha
 - II) Kalasa
 - III) Adhithana
 - IV) Shikhara
 Codes:
 - a) I, III, IV, II
 - b) II, IV, I, III
 - c) III, I, IV, II
 - d) IV, II, I, III
- 7) Which of the following is generally associated with the Dravida style of temples?
 - a) Gopuram
 - b) Adhithana
 - c) Garbhagriha
 - d) Shikhara
- 8) Which of the following early Indian temples are built by bricks in Maharashtra?
 - a) Tripuri
 - b) Nachna
 - c) Ter(Tagara)
 - d) Eran
- 9) The Kailasanatha Temple is located at _____.
 - a) Thanjavur
 - b) Badami
 - c) Aihole
 - d) Kanchipuram

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Ancient Indian Numismatics (MA19402)**

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side digit indicates full marks.

Q.1 Select appropriate word:

16

- 1) Which of the following deities finds continuous representation on the Kushana coins from Vimakadaphises to Vasudeva?
 - a) Nana
 - b) Buddha
 - c) Shiva
 - d) Mihira
- 2) _____ bird is generally depicted on punch marked coins.
 - a) Parrot
 - b) Crow
 - c) Eagle
 - d) Peacock
- 3) _____ Botanists, discovered terracotta dies of coins.
 - a) Dr. Birbal Sahani
 - b) Dr. Jagdish Chandra
 - c) Charles Darwin
 - d) None of these
- 4) Satvahana coins are made of _____.
 - a) Iron
 - b) Potin
 - c) Ivory
 - d) None of these
- 5) _____ king of Gupta was titled 'Lichhavi Douthitra' on his coins.
 - a) Chandragupta I
 - b) Samudragupta
 - c) Ramgupta
 - d) Kumargupta
- 6) _____ from Gupta dynasty was issued only gold coins.
 - a) Ramgupta
 - b) Chandragupta II
 - c) Kumargupta
 - d) Samudragupta
- 7) The oldest coin is weighted as _____.
 - a) Gunj seed
 - b) Toor seed
 - c) Both of these
 - d) None of these
- 8) _____ is known as father of Numismatics.
 - a) William Principe
 - b) D. D. Kosambi
 - c) John Allan
 - d) M. K. Davalikal
- 9) Who used silver coin in India?
 - a) Samudragupta
 - b) Chandragupta II
 - c) Kumargupta I
 - d) Skandagupta
- 10) _____ was the first Kushana king who hold Indian name.
 - a) Kanishka
 - b) Milind
 - c) Vasudeo
 - d) Huvishk
- 11) The Buddha was first time represented in anthropomorphic form on the coins of _____.
 - a) Demetrius
 - b) Huvishka
 - c) Kanishka
 - d) Vima Kadphises

- 12) _____ picture was depicted on the reverse side of the coins of Vimkadphisses.
a) Shiva	b) Vishnu
c) Laxmi	d) Kartikeya
- 13) Skand, Vishakha and Kumar were depicted on the coins of _____.
a) Huvishka	b) Kanishka
c) Vasudeo	d) Vimakadphisses
- 14) Which of the below mentioned Indo Greek ruler issued coin bearing the figures of Krishna and Balarama?
a) Menander	b) Agathocles
c) Helioacles	d) Archebius
- 15) Who among the following Gupta rulers issued Lyre-Player type of gold coins?
a) Samudragupta	b) Chandragupta II
c) Kumaragupta I	d) Skandagupta
- 16) Which Indo Greek ruler has introduced bilingual coin in India?
a) Agathocles	b) Eucratides
c) Philoxenus	d) Demetrius

Q.2 Write Short Answer. (Any Four)

16

- Coins of Hala
- Nishka & Shatamana
- Aquatic animals depicted on PMC coins
- Ramgupta coins problem of identification
- Souvenir coins
- Symbols

Q.3 Answer the following Questions. (Any Two)

16

- Describe the silver coins of Chandra Gupta II.
- Discuss the various theories relating to origin of coinage in ancient India.
- Critically examine the coins of Skandagupta.
- Write a note on Indo - Greek coins.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)

16

- Illustrate the significance of Numismatics as a source of reconstructing the ancient Indian history.

OR

- Throw light on socio & religious aspects of Numismatics & importance of the changes in weight standard.

Q.5 Answer the following question in detail.

16

Critically evaluate the origin & development of coinage in India with suitable examples.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Introduction to Museology (MA19403)

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side digit indicate full marks.

Q.1 Select appropriate word:

16

- 1) 'A museum is a non profit making, permanent institution in the society' this definition given by _____.
a) Museum an Association (UK) b) UNESCO
c) ICOM d) Bhartiya Sanskriti Kosh
- 2) Organic material includes _____.
i) Lacquer ware ii) Wooden objects
iii) Ivory iv) Glass
a) (a), (b) and (d) b) (a), (b), (c) and (d)
c) (b), (c), and (d) d) (a), (b) and (c)
- 3) Indira Gandhi Rashtriya Manava Sanghralhalaya is ituated in _____.
a) Delhi b) Bhopal
c) Kolkata d) Vadodara
- 4) ICOM was established in the year _____.
a) 1936 b) 1946
c) 1951 d) 1956
- 5) Which chemical is used an bleaching agent for manuscripts?
a) Trichloro Ethylene b) Chloramin
c) Pyridine d) Ammonium solutions
- 6) In _____ museum 'The Mastani Mahal was preserved.
a) Prince of Wales b) Raja Dinkar Kelkar Museum
c) Indian Museum d) RayMuseum
- 7) Salarjung Museum is located at _____.
a) Bangalore b) Bhopal
c) Hyderabad d) Raipur
- 8) _____ said that "Modern Museums are like educational institution".
a) Kher b) Ketkar
c) UNESCO d) Sardesai
- 9) Library in the museum is most useful for _____.
a) Common people b) Donors
c) Research scholar d) Students
- 10) Tale tell clock is used in the museum for the purposes of _____.
a) Gallery visit b) Security
c) Visitor survey d) Job control

- 10) वर्धमान महावीर यांच्या आईचे नाव ---होते.
 अ) गौतमी ब) महामाया
 क) त्रिशला ड) साधना
- 11) --- साहित्यात सोमरस पेय शब्दाचा उल्लेख आहे.
 अ) वैदिक काळ ब) जैनिसिम
 क) बौद्ध ड) सूफी
- 12) चार आश्रम संकल्पना दोन --- धर्माशी संबंधित आहेत.
 अ) बौद्ध धर्म ब) जैन धर्म
 क) इस्लाम ड) हिंदू
- 13) --- द्वारे आयोजिक चौथी बौद्ध परिषद.
 अ) हुविष्क ब) कनिष्क
 क) तनिष्क ड) चंद्रगुप्त
- 14) नित्य, नैमित्तिक आणि काम हे शब्द --- परंपरेचे होते.
 अ) बौद्ध ब) लोकायत
 क) हिंदू धर्म ड) जैन धर्म
- 15) --- हडप्पा संस्कृतीतील महत्त्वाची देवी होती.
 अ) शक्ती ब) माता देवी
 क) पार्वती ड) दुर्गा
- 16) अश्विनो देवाचा संबंध --- लोकांशी होता.
 अ) पाषाणयुग ब) नंतरचे वैदिक
 क) प्रारंभिक वैदिक ड) परिपक्व हडप्पा संस्कृती

प्र.2 टीप लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) यज्ञ संकल्पना
 ब) देव इंद्र
 क) सिंधू खोऱ्यातील मातृदेवता
 ड) रूग्वेद
 इ) स्मृती साहित्य
 ई) चार आर्यसत्य

प्र.3 लहान उत्तर लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) बौद्ध पंचशील वर्णन करा.
 ब) दिगंबर पंथाबद्दल थोडक्यात लिहा?
 क) वैदिक काळातील विविध देव-देवतांचे वर्णन करा.
 ड) बौद्ध धर्माच्या उत्पत्तीची कारणे स्पष्ट करा.
 इ) सिंधू खोऱ्याची धार्मिक स्थिती स्पष्ट करा?

- प्र.4** तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणतेही एक) **16**
- अ) वारकरी संप्रदाय आणि त्याचे योगदान सांगा?
किंवा
- ब) बौद्ध धर्माची उत्पत्ती आणि अष्टांगिक मार्ग शिकवण आणि त्याचा मानवी समाजावर होणारा परिणाम याविषयी चर्चा करा.
- प्र.5** धर्म म्हणजे काय? त्याची उत्पत्ती आणि मानवतेच्या प्रभावामागील कारणे स्पष्ट करा. **16**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination March/April-2024
A.I.H.C. & A**

Philosophy and Religious Ideas in Ancient India (MA19407)

Day & Date: Thursday, 16-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative:

16

- 1) _____ Community dominating the society in later Vaidic period.
 - a) Artisan
 - b) Worrier
 - c) Priest
 - d) Vaishya
- 2) Varkari cult follower worshiped _____ deity.
 - a) Vittal
 - b) Shiva
 - c) Ganesh
 - d) Shakti
- 3) _____ was the president of third Buddhist conference.
 - a) Mogali Putta Tissa
 - b) Kanishka
 - c) Gunmati
 - d) Nagsen
- 4) Gautam Buddha attained the enlightenment at _____.
 - a) Gaya
 - b) Sarnath
 - c) Lumbini
 - d) Parapuri
- 5) _____ was the 23 Tirthankar of Jainism.
 - a) Jinand
 - b) Ajit
 - c) Charvak
 - d) Malli
- 6) Shaiva follower consider _____ book is basic sacred book.
 - a) Laitvistar
 - b) Shivpuran
 - c) Bhagavat geeta
 - d) None of these
- 7) Vedic god _____ was related to Indus vally Pashupati gods.
 - a) Vishnu
 - b) Krishna
 - c) Shiva
 - d) Ganesh
- 8) Greek King Minyadar and Buddhist monk Nagarjun dialogue compile _____.
 - a) Tripitak
 - b) Vinay Pitak
 - c) Milind panho
 - d) Ang
- 9) Dashaparmita concept is related to _____ religion
 - a) Buddhism
 - b) Jainism
 - c) Shakti
 - d) Both A & B
- 10) Vardhaman Mahaveer mother name was _____.
 - a) Gautami
 - b) Mahamaya
 - c) Trishala
 - d) Sadhana
- 11) Somras drink term mention in _____ literature.
 - a) Vaidic period
 - b) Jainisim
 - c) Buddhist
 - d) Sufi

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Art & Architecture in Ancient India (MA19301)

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks

Q.1 Select appropriate word:

16

- 1) In _____ art stucco is developed?
 - a) Gandhara
 - b) Mathura
 - c) Kushana
 - d) Harrapan
- 2) Capital of Rampurva pillar has?
 - a) Elephant
 - b) Bull
 - c) Lion
 - d) Horse
- 3) The headless statue of Kanishka comes from?
 - a) Peshawar
 - b) Mathura
 - c) Charasdda
 - d) Taxila
- 4) _____ is an rock cut art of the Mauryan period?
 - a) Lion Capital
 - b) Bull
 - c) Dhauli Elephant
 - d) Horse
- 5) _____ describes Pataliputra, the capital of Magdha.
 - a) Megesthenis
 - b) Plini
 - c) Aaryabhatta
 - d) Huen- Tsang
- 6) Lomesh Rushi Gumph is located at?
 - a) Barabar
 - b) Bodhagaya
 - c) Sanchi
 - d) Patna
- 7) In Gandhar art, sculpture of _____ Religion were created.
 - a) Hindu
 - b) Jain
 - c) Buddhist
 - d) Christian
- 8) Sanchi stupa was built in the regime of _____?
 - a) Ashoka
 - b) Samudragupta
 - c) Harsha
 - d) None of these
- 9) The book 'Prachin Bhartiya Kala' is written by _____.
 - a) G. B. Deglurkar
 - b) M. S. Mate
 - c) M. K. Dhavlikar
 - d) S. B. Dev
- 10) Bagh caves are located in _____ State.
 - a) Maharashtra
 - b) Chhattisgarh
 - c) Madhya Pradesh
 - d) Gujarat
- 11) Sculpture of Mathura were made from _____ stone?
 - a) Basalt
 - b) Quartzite
 - c) Flint
 - d) Sikta

Seat No.	
----------	--

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Ancient Indian Epigraphy and Paleography (MA19302)**

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions:

16

- 1) The _____ Pillar is also known as Garudadhwaja or Besnagar Pillar inscription.

a) Heliodoras	b) Ashokan
c) Kirtistambha	d) Veerstambha
- 2) _____ inscription mentions a biographical sketch of a king in the eastern region of ancient India.

a) Kharvela	b) Yashodharman
c) Baladitya	d) Satkarni II
- 3) The event of Jinasena being taken from Pataliputra to Kalinga is found on which of the following?

a) Hathigumpha Inscription of Kharavela
b) Copper Plate Inscription of Dnarmapala
c) Nalanda Copper Plate of Dharmapala
d) Damodarpur Copper Plate Inscription
- 4) Which Satavahana King is mentioned in the Hathigumpha inscription of Kharavela?

a) Hala	b) Saatkarni II
c) Vashisthiputra Pulumavi	d) Vedashri
- 5) Which one of the following places has recently yielded an inscribed sculpture of Ashoka?

a) Sannati	b) Junagadh
c) Mathura	d) Saranath
- 6) Match the following:

List-I	List-II
a) Vikrama era	i) 628 A.D.
b) Gupta era	ii) 78 A.D.
c) Harsha era	iii) 58 B.C.
d) Saka era	iv) 319 A.D.

Codes:

a) a b c d	b) iv ii iii i
a) iii iv i ii	d) iv ii iii i
c) ii iii iv i	
- 7) Who among the following issued Aihole inscription?

a) Harshavardhana	b) Prabhavati Gupta
c) Rudersen -I	d) Pulkeshin – II

Q.4 Answer the following Question in detail. (Any 1 out of 2)

16

a) Evaluated the different theories about origin & evolution of Brahmi script with suitable examples.

OR

b) Critically examine the significance of the major & minor rock edicts of Ashoka with special reference to Gimar edicts.

Q.5 Write the following paragraph into Brahmi script.

16

शिल्प आणि कला विषयक जास्तीत जास्त परिपूर्ण माहिती पुराणामध्ये उपलब्ध आहे. रामायणानंतर पुराण ग्रंथांमध्ये कलेच्या स्वतंत्र विकासासंबंधी माहिती आहे. गूढ तत्वांचे रूप तत्वांमध्येच म्हणजेच रहस्यवादामुळेच समजते आणि हा पूर्ण लिहीण्यामागचा उद्देश होता. त्यांनी या रहस्यवादाला सहज समजेल अश्या सोप्या भाषेत सर्व सामान्यांपर्यंत पोहोचविले आहे. हे गूढ रहस्य कथेतून सांगितले आणि त्यातूनच पुराणांची रचना झाली. या कथाकरांना 'व्यास' ही उपाधी दिली गेली. पुराणकथांमध्ये जीवनातील विविध सामाजिक, ऐतिहासिक अंगांची चर्चा केली आहे. विष्णु धर्मोत्तर पुराण ही एक अशी रचना आहे कि, ज्यात शिल्पकलेचा संदर्भ देऊन चित्रकलेचे विस्तृत विवचन केले.

Seat
No.

**M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Research Methodology in Archaeology (MA19306)

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.

Q.1 Multiple choice questions:

16

- 1) Which of the following tradition argues that, "Social Science needed to study social action with a purpose"?
 - a) Positivism tradition.
 - b) Marxian tradition.
 - c) Critical tradition.
 - d) Interpretative tradition.
- 2) Exploration method used for _____ purpose.
 - a) Formulate Research problem
 - b) Set the objective
 - c) Data collection
 - d) None of the above
- 3) _____ Method The questions which are filled by the interviewer in a face-to-face situation.
 - a) Questionnaire
 - b) Personal Questionnaire
 - c) Interview Schedule
 - d) Personal Schedule
- 4) Which of the following is a source for collection of Data'?
 - a) Excavation
 - b) Observation Methods
 - c) Archival Material
 - d) All of the above
- 5) _____ is the most vital element in Archaeological research.
 - a) Archeological site
 - b) Computerize information
 - c) Census
 - d) None of above
- 6) After Every Ten Year _____ is mainly conducted.
 - a) Census
 - b) CSR
 - c) Excavation
 - d) None of the above
- 7) Which of the following method is primarily used for finding the Archaeological site _____.
 - a) Survey Method
 - b) Experimental Method
 - c) Micro Method
 - d) None of the above
- 8) Which of the following is not related term to the excavation _____.
 - a) Trial trench
 - b) Composition
 - c) Scarping
 - d) Section scrap
- 9) The process of dealing with concerns over the authenticity of a source is referred to as _____.
 - a) Sourcing
 - b) Internal criticism
 - c) Secondary criticism
 - d) External criticism
- 10) What is Archaeobotony?
 - a) Study of plant remains from the archaeological site (
 - b) Study of animal remains from the archaeological site (
 - c) Study of mortal remains from the archaeological site (
 - d) All the above

